

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร

ธันวา ไวยบท 2554

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ISBN : 978-9743-73-6

เอกสารประกอบการสอน
รายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร

ฉันวา ไวยบท
วท.ม. (สัตวศาสตร์)

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ISBN : 978-97434-73-6

2554

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการผลิตสุกร รหัส 5242201 นี้ ได้แบ่งเนื้อหาในการเรียนการสอนไว้ 10 บท และบทปฏิบัติการ 10 บท สำหรับการเรียนรู้ 16 สัปดาห์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และมีส่วนร่วมในการสอนแบบ Active Learning ประกอบด้วย บทนำ ประเภทและพันธุ์สุกร การคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์สุกร กายวิภาคและสรีรวิทยาสุกรเบื้องต้น การจัดการการสืบพันธุ์สุกร โรงเรือนและการจัดการฟาร์มสุกร อาหารและการให้อาหารสุกร โรคสำคัญ และการป้องกันทางการผลิตสุกร โรงฆ่าและการจัดการซากสุกร และการจัดการตลาดสุกรเบื้องต้น

หวังว่าเอกสารประกอบการสอนนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการผลิตสุกร ตามสมควร หากท่านผู้นำไปใช้มีข้อเสนอแนะใด ผู้เขียนยินดียอมรับและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์นั้น ณ โอกาสนี้ด้วย

ธันวาท ไวยบพ

กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญภาพ	(9)
สารบัญตาราง	(13)
แผนบริหารการสอนประจำวิชา	(17)
 แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1	 1
บทที่ 1 บทนำ	3
ประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร	3
สถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทย	4
รูปแบบการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน	12
ปัญหาการผลิตสุกรในประเทศไทย	14
แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทย	16
บทสรุป	17
คำถามทบทวน	18
เอกสารอ้างอิง	19
 แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 2	 21
บทที่ 2 ประเภทและพันธุ์สุกร	23
การจำแนกหมวดหมู่สุกรตามหลักวิทยาศาสตร์	23
การแบ่งประเภทของพันธุ์สุกรเบื้องต้น	24
พันธุ์สุกรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	24
บทสรุป	34

คำถามทบทวน	36
เอกสารอ้างอิง	37
แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 3	39
บทที่ 3 การคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์สุกร	41
ความสำคัญของการคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	41
มาตรฐานการผลิตสุกร	44
วิธีการคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	45
หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	48
การจัดการคัดเลือกพ่อและแม่พันธุ์สุกร	55
การปรับปรุงและแผนการผสมพันธุ์สุกร	61
บทสรุป	67
คำถามทบทวน	69
เอกสารอ้างอิง	70
แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 4	73
บทที่ 4 กายวิภาคและสรีรวิทยาสุกรเบื้องต้น	75
ระบบโครงร่างของสุกรเบื้องต้น	75
ระบบกล้ามเนื้อของสุกรเบื้องต้น	77
ระบบผิวหนังของสุกรเบื้องต้น	78
ระบบทางเดินหายใจของสุกรเบื้องต้น	79
ระบบทางเดินอาหารของสุกรเบื้องต้น	81
ระบบไหลเวียนเลือดของสุกรเบื้องต้น	84
ระบบขับถ่ายปัสสาวะของสุกรเบื้องต้น	87
ระบบสืบพันธุ์ของสุกรเบื้องต้น	89
บทสรุป	99
คำถามทบทวน	101
เอกสารอ้างอิง	102

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 5	103
บทที่ 5 การจัดการการสืบพันธุ์สุกร	105
ฮอร์โมนระบบสืบพันธุ์สุกร	105
การจัดการการตรวจการเป็นสัดสุกร	109
การสืบพันธุ์สุกรโดยวิธีการผสมเทียม	116
การจัดการสุกรตั้งท้อง	121
การจัดการการคลอดสุกร	125
บทสรุป	131
คำถามทบทวน	133
เอกสารอ้างอิง	134
แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 6	135
บทที่ 6 โรงเรือนและการจัดการฟาร์มสุกร	137
โรงเรือนสำหรับสุกร	139
การจัดการภายในโรงเรือนสุกร	147
การจัดการฟาร์มสุกร	153
การกำจัดของเสียภายในฟาร์มสุกร	175
การบันทึกข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์	183
มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร	187
มาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกร	191
บทสรุป	193
คำถามทบทวน	195
เอกสารอ้างอิง	196
แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 7	199
บทที่ 7 อาหารและการให้อาหารสุกร	201
ประเภทของโภชนะสำหรับสุกร	201
สารพิษในวัตถุดิบอาหารสุกร	217
ความสำคัญของการประเมินคุณภาพอาหารสุกร	221
การประเมินคุณภาพทางโภชนศาสตร์ของอาหารสัตว์	224

หลักการประกอบสูตรอาหารสุกร	233
การให้อาหารสุกรระยะต่าง ๆ	237
บทสรุป	247
คำถามทบทวน	248
เอกสารอ้างอิง	249
 แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 8	 251
บทที่ 8 โรคสำคัญและการป้องกันทางการผลิตสุกร	253
โรคสำคัญทางการผลิตสุกร	255
โรคพยาธิภายในของสุกร	262
โรคพยาธิภายนอกของสุกร	264
การรักษาพยาบาลสุกรเบื้องต้น	267
การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคสุกร	273
บทสรุป	283
คำถามทบทวน	284
เอกสารอ้างอิง	285
 แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 9	 287
บทที่ 9 โรงฆ่าและการจัดการซากสุกร	289
โรงฆ่าและการชำแหละสุกร	289
วิธีการตัดแต่งซากสุกร	300
คุณภาพของซากสุกรหลังฆ่า	304
การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพเนื้อสุกร	310
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกร	312
บทสรุป	315
คำถามทบทวน	316
เอกสารอ้างอิง	317

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 10	319
บทที่ 10 การจัดการตลาดสุกรเบื้องต้น	321
โครงสร้างและวิถีตลาดสุกรในปัจจุบัน	321
ต้นทุนการผลิตและการจัดจำหน่ายสุกร	324
ปัญหาการจัดการตลาดสุกรในประเทศ	331
แนวทางการแก้ปัญหาตลาดสุกร	333
บทสรุป	335
คำถามทบทวน	337
เอกสารอ้างอิง	338
 บรรณานุกรม	 341
 ภาคผนวก	 349

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์	25
2.2	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์แลนด์เรซ	26
2.3	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์คูรีค	27
2.4	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์แฮมเชียร์	28
2.5	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์เปียแตรง	29
2.6	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์ลูกผสมหรือไฮบริดของพันธุ์ปากช่อง 3	30
2.7	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์ไหหลำ	31
2.8	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์ราด หรือพวง หรือหมูกระโดน	32
2.9	แสดงลักษณะสุกรพันธุ์ควาย	33
2.10	แสดงลักษณะสุกรป่า	34
3.1	แสดงการวัดความหนาไขมันของสุกรโดยวิธีการใช้ไม้บรรทัดเหล็ก	53
3.2	แสดงการสร้างอสุจิเกิดขึ้นในท่อขดฝอยภายในอัมชะของสุกรเพศผู้	57
3.3	แสดงตำแหน่งที่แต่งกลืนสำหรับสุกรพ่อพันธุ์รับกลืน	58
3.4	แสดงแผนการผสมพันธุ์สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์เพื่อใช้เป็นสุกรขุน	66
3.5	แสดงแผนการผสมพันธุ์สุกรลูกผสมสามสายพันธุ์เพื่อใช้เป็นสุกรขุน	67
4.1	แสดงส่วนประกอบของกระดูกโครงร่างสุกร	76
4.2	แสดงองค์ประกอบของระบบผิวหนังสุกร	79
4.3	แสดงหลอดลมและถุงลมที่ปอดของสุกร	81
4.4	แสดงส่วนประกอบของระบบทางเดินอาหารของสัตว์กระเพาะเดี่ยว (สุกร)	83
4.5	แสดงส่วนประกอบของกระเพาะอาหารของสัตว์กระเพาะเดี่ยว (สุกร)	84
4.6	แสดงอวัยวะที่เกี่ยวกับการไหลเวียนของเลือดสุกร	87
4.7	แสดงระบบขับถ่ายปัสสาวะสุกร	88
4.8	แสดงอวัยวะสืบพันธุ์เพศผู้ของสุกร	90
4.9	แสดงลักษณะภายในท่อขดฝอยของอัมชะสุกร	91

4.10	แสดงลักษณะความแตกต่างของอสุจิแต่ละชนิด	94
4.11	แสดงระบบสืบพันธุ์สุกรเพศเมีย	95
4.12	แสดงการเปรียบเทียบลักษณะมดลูกของสุกรและโค	97
4.13	แสดงลักษณะคอมดลูกของสัตว์แต่ละชนิด	98
5.1	แสดงขั้นตอนการทำงานของฮอร์โมนในระบบสืบพันธุ์สุกร	107
5.2	แสดงการทำงานของฮอร์โมนจากต่อมใต้สมองส่วนหน้า	109
5.3	แสดงความสัมพันธ์ของเวลาตกไข่ต่ออัตราการตั้งท้อง	110
5.4	แสดงการจัดการช่วงเวลาเป็นสัดที่เหมาะสมต่อการผสมพันธุ์	111
5.5	แสดงกระบวนการการตกไข่ของแม่สุกร	115
5.6	แสดงการผสมพันธุ์สุกรโดยวิธีธรรมชาติ	120
5.7	แสดงการผสมพันธุ์สุกรโดยวิธีการผสมเทียม	120
5.8	แสดงตำแหน่งการปฏิสนธิและการพัฒนาแบ่งตัว	122
5.9	แสดงลักษณะการแบ่งตัวหลังการปฏิสนธิ	123
5.10	แสดงลักษณะการยอมรับการตั้งท้องโดยการฝังตัวบริเวณปีกมดลูกแม่สุกร	125
5.11	แสดงการตรวจความผิดปกติการตั้งท้องก่อนการคลอด	126
5.12	แสดงลักษณะการตรวจความผิดปกติเต้านมก่อนการคลอด	127
5.13	แสดงการคลอดของลูกสุกร	128
6.1	แสดงลักษณะอาคารห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม	139
6.2	แสดงรูปแบบโครงสร้างหลังคาโรงเรือนสุกรแบบเปิด	141
6.3	แสดงรูปแบบโรงเรือนสุกรแบบจั่วสองชั้นยกสูงในปัจจุบัน	141
6.4	แสดงลักษณะพื้นที่สแลตที่นิยมใช้เลี้ยงสุกร	142
6.5	แสดงลักษณะหลังคาที่ทำจากวัสดุหาง่ายและราคาถูก	143
6.6	แสดงลักษณะภายในของโรงเรือนแบบปิดสำหรับเลี้ยงสุกร	144
6.7	แสดงระบบการระบายอากาศของสุกรขุนในฟาร์มแบบปิด	146
6.8	แสดงการติดตั้งระบบน้ำโรงเรือนสุกร	149
6.9	แสดงความแตกต่างของขนาดกล่องกกลูกสุกร	150
6.10	แสดงการกกเพื่อให้ความอบอุ่นลูกสุกรภายในกล่องด้วยหลอดไฟ	150

6.11	แสดงลักษณะการให้น้ำสุกรภายในฟาร์มตามความต้องการของสุกร	151
6.12	แสดงลักษณะรางอาหารและหัวให้น้ำอัตโนมัติสำหรับสุกร	152
6.13	แสดงคอกคลอดและคอกอนุบาล	153
6.14	แสดงการจัดการการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม	154
6.15	แสดงการเปลี่ยนแปลงจากการตั้งท้องของแม่สุกร	155
6.16	แสดงการจัดการหลังคลอด	157
6.17	แสดงการให้นมของแม่สุกรในฟาร์ม	159
6.18	แสดงการฉีดวัคซีนหลักสุกรหลังคลอด	159
6.19	แสดงการตอนสุกรแบบสองแผล	163
6.20	แสดงหลักการตัดเบอร์หูสุกร	165
6.21	แสดงการทำเครื่องหมายโดยวิธีการตัดเบอร์หูสุกร	165
6.22	แสดงตัวอย่างการตัดเบอร์หูสุกร ครอกที่ 2100 ตัวที่ 5 ของครอก	166
6.23	แสดงสภาพการเลี้ยงลูกสุกรแรกคลอด – หย่านม	167
6.24	แสดงลักษณะการตัดเชิ่วลูกสุกรในฟาร์ม	168
6.25	แสดงลักษณะการตัดหางลูกสุกร	168
6.26	แสดงสภาพการเลี้ยงลูกสุกรเมื่อหย่านม	169
6.27	แสดงการตรวจการเป็นสัดของแม่สุกรก่อนผสม	172
6.28	แสดงสภาพการเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์ม	173
6.29	แสดงสภาพบ่อน้ำบาดน้ำเสียรวมของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร	178
6.30	แสดงระบบบำบัดของเสียจากฟาร์มสุกรเอกชน	179
6.31	แสดงการทำความสะอาดคอกและอาบนํ้าสุกรภายในฟาร์ม	180
6.32	แสดงการจัดการและกำจัดของเสียในฟาร์มสุกรขนาดใหญ่	186
9.1	แสดงขั้นตอนการฆ่าสุกรในโรงฆ่า	296
9.2	แสดงตำแหน่งการทำให้สุกรสลบโดยการใช้เครื่องมือกล	297
9.3	แสดงตำแหน่งการแทงมีดเพื่อเอาเลือดออก	298
10.1	วัฏจักรสุกร	322

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงปริมาณการผลิตเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2548 – 2553	5
1.2 แสดงปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2548 – 2553	6
1.3 แสดงปริมาณส่งออกเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2548 – 2553	7
1.4 แสดงปริมาณนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2548 – 2553	8
1.5 แสดงปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคสุกร ปี 2548 – 2553	9
1.6 แสดงการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละ และผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร	10
1.7 แสดงการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร และส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) ปี 2548 – 2552	11
1.8 แสดงราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า	11
2.1 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะพันธุ์สุกรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	27
2.2 แสดงลักษณะของสมรรถภาพการผลิตสุกรโดยจำแนกตามพันธุ์	30
3.1 แสดงการเปรียบเทียบมาตรฐานการผลิตสุกร	45
3.2 แสดงส่วนประกอบทางเคมีของน้ำเชื้อพ่อสุกรพ่อพันธุ์	58
3.3 แสดงค่าความปกติของน้ำเชื้อพ่อสุกรคุณภาพมาตรฐาน	59
3.4 แสดงอุบัติการณ์ที่ควรตระหนักของการเกิดความผิดปกติของอวัยวะสืบพันธุ์ สุกรเพศเมีย	61
4.1 แสดงการสรุปหน้าที่หลักของอวัยวะสืบพันธุ์ในสุกรเพศผู้	92
4.2 แสดงการสรุปหน้าที่หลักของอวัยวะสืบพันธุ์ในสุกรเพศเมีย	99
5.1 แสดงการจัดการแม่สุกรเป็นกลุ่มหรือขังเดี่ยวโดยมีและไม่มีพ่อสุกร กับระยะเวลาการเป็นสัดหลังหย่านม	114
5.2 แสดงความยาวนานของการดำรงชีวิตของอสุจิในระบบสืบพันธุ์เพศเมีย ภายหลังการผสมพันธุ์	121
5.3 แสดงการพัฒนาของตัวอ่อนและลูกในมดลูกสุกร	124

6.1	แสดงการควบคุมอุณหภูมิในเล้าอุโมงค์ลม	145
6.2	แสดงความต้องการระบายอากาศภายในโรงเรือนแบบปิดของสุกรแต่ละช่วงอายุ	146
6.3	แสดงปริมาณความต้องการน้ำของสุกร	148
6.4	แสดงอัตราการไหลของน้ำที่เหมาะสม	148
6.5	แสดงความยาวของรางอาหารและจำนวนหัวให้น้ำอัตโนมัติสำหรับสุกร	152
6.6	แสดงการเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการของน้ำนมเหลืองกับน้ำนม ในแม่สุกร (เปอร์เซ็นต์)	158
6.7	แสดงอัตราการตายของลูกสุกรขณะกินนม (ก่อนหย่านม) โดยคำนวณจากจำนวนลูกแรกคลอดมีชีวิต	158
6.8	แสดงระยะการตอนสุกรที่อายุ 0, 2 และ 4 สัปดาห์ ในฟาร์มขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ค่อน้ำหนักตัวสุกร เมื่ออายุ 4, 5 และ 6 สัปดาห์	161
6.9	แสดงตัวอย่างแบบบันทึกการลงทะเบียนแม่สุกรคลอดและหย่านม	171
6.10	แสดงระยะห่างของพ่อสุกรกับแม่สุกรหลังหย่านมต่อระยะเวลาหลังหย่านมถึงเป็นสัด	172
6.11	แสดงความสัมพันธ์ของการเลี้ยงลูกในระยะต่าง ๆ ต่อการเป็นสัดหลังหย่านม และเปอร์เซ็นต์การผสมติด	173
6.12	แสดงปริมาณมูลและปัสสาวะของสุกรขนาดต่าง ๆ ที่ขับถ่ายออกมาต่อตัว ต่อวัน	177
6.13	แสดงปริมาณของเสียที่สุกรขับถ่ายออกมา	181
6.14	แสดงค่ามาตรฐานน้ำทิ้งของฟาร์ม	192
7.1	แสดงร้อยละของน้ำและไขมันในร่างกายสุกรที่อายุต่าง ๆ กัน	202
7.2	แสดงความสัมพันธ์ของคุณค่า (เปอร์เซ็นต์โปรตีน) ในอาหารแม่สุกร หลังหย่านมกับระยะเวลาหลังหย่านมจนเป็นสัดในแม่สุกรครอกต่าง ๆ	210
7.3	แสดงมาตรฐานความต้องการโภชนาของสุกรระยะต่าง ๆ	222
7.4	แสดงคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปและหัวอาหารสัตว์ที่ใช้	235

7.5	แสดงความสัมพันธ์ของการให้อาหารแม่สุกรหลังหย่านมในระดับต่าง ๆ กับระยะการเป็นสัดหลังหย่านม	239
7.6	แสดงตัวอย่างตารางบันทึกปริมาณอาหารที่สุกรกินเป็นรายตัวเพื่อตรวจสอบ ย้อนกลับ	243
7.7	แสดงสารอาหารที่มีผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์สุกร	244
8.1	แสดงโรคติดต่อจากสุกรสู่คนที่พบได้บ่อย	266
8.2	แสดงข้อสรุปและการรักษาสุกรเบื้องต้น	270
8.3	แสดงความผิดปกติที่เกิดจากสารอาหาร	271
8.4	แสดงตัวอย่างโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคและยาในลูกสุกร/ตัว	279
8.5	แสดงตัวอย่างโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคในสุกรสาวทดแทน/ตัว	280
8.6	แสดงตัวอย่างโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคในสุกรขุน/ตัว	280
8.7	แสดงตัวอย่างโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคและยาในสุกรแม่พันธุ์/ตัว	281
8.8	แสดงตัวอย่างโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคในสุกรพ่อพันธุ์/ตัว	282
9.1	แสดงปริมาณเลือดที่ไหลออกต่อน้ำหนักสุกร	298
9.2	แสดงค่าความเป็นกรดเป็นด่างในกล้ามเนื้อสุกรกลุ่มที่ถูกฆ่า ด้วยวิธีการตัดแต่งซากแบบสากล และแบบไทย	303
9.3	แสดงการแบ่งเกรดชิ้นส่วนของซากสุกรโดยอาศัยความหนาของไขมันใต้ ผิวหนัง	307
9.4	แสดงจำนวนสุกรและเปอร์เซ็นต์ของความเป็นไปได้ที่เนื้อสุกรซึ่งถูกฆ่าด้วย วิธีแบบไทย และแบบสากล จะเกิดลักษณะเนื้อ พิ เอส อี	313

แผนบริหารการสอนประจำวิชา

รหัสวิชา 5242201

รายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร

3 (2 – 3 – 4)

(Swine Production Technology)

คำอธิบายรายวิชา

ประโยชน์และความสำคัญในการเลี้ยงสุกร รูปแบบการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย ประเภทและพันธุ์สุกรที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงในประเทศไทย โรงเรือนและเทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับโรงเรือนสุกร อาหารและฝักทักษะการให้อาหาร การจัดการเลี้ยงดู สุกรในระยะต่างๆ โรคและการสุขาภิบาล การบันทึกและการใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิต การทำบัญชีฟาร์ม มาตรฐานฟาร์มสุกร

จุดประสงค์รายวิชาทั่วไป

1. นักศึกษาสามารถสรุปประโยชน์และความสำคัญในการเลี้ยงสุกร
2. นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย
3. นักศึกษาสามารถจำแนกประเภทและพันธุ์สุกรที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงในประเทศไทย
4. นักศึกษาสามารถประเมินโรงเรือนและสรุปเทคโนโลยีเกี่ยวกับโรงเรือนสุกร
5. นักศึกษาสามารถปฏิบัติการจัดการหลังคลอดได้ถูกต้องและปลอดภัยเพื่อเป็นแนวทางการป้องกันและเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มผลผลิตในอนาคต
6. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามหลักการและทักษะการให้อาหารสุกร
7. นักศึกษาสามารถจัดการเลี้ยงสุกรในระยะต่างๆ
8. นักศึกษาสามารถจำแนกโรคสุกรและวางแผนป้องกันการสุขาภิบาลโรค
9. นักศึกษาสามารถจำแนกและใช้คอมพิวเตอร์ในการผลิตสุกร
10. นักศึกษาสามารถคำนวณต้นทุนการผลิตและกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานฟาร์มสุกร

ขอบเขตเนื้อหา

บทที่ 1	บทนำ	2 ชั่วโมง
	ประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร	
	สถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทย	
	รูปแบบการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน	
	ปัญหาการผลิตสุกรในประเทศไทย	
	แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทย	
	บทสรุป	
	คำถามทบทวน	
	เอกสารอ้างอิง	
บทที่ 2	ประเภทและพันธุ์สุกร	2 ชั่วโมง
	การจำแนกหมวดหมู่สุกรตามหลักวิทยาศาสตร์	
	การแบ่งประเภทของพันธุ์สุกรเบื้องต้น	
	พันธุ์สุกรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	
	บทสรุป	
	คำถามทบทวน	
	เอกสารอ้างอิง	
บทที่ 3	การคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์สุกร	4 ชั่วโมง
	ความสำคัญของการคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	
	มาตรฐานการผลิตสุกร	
	วิธีการคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	
	หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสายพันธุ์สุกร	
	การจัดการคัดเลือกพ่อและแม่พันธุ์สุกร	

การปรับปรุงและแผนการผสมพันธุ์สุกร
 บทสรุป
 คำถามทบทวน
 เอกสารอ้างอิง

บทที่ 4	กายวิภาคและสรีรวิทยาสุกรเบื้องต้น ระบบโครงร่างของสุกรเบื้องต้น ระบบกล้ามเนื้อของสุกรเบื้องต้น ระบบผิวหนังของสุกรเบื้องต้น ระบบทางเดินหายใจของสุกรเบื้องต้น ระบบทางเดินอาหารของสุกรเบื้องต้น ระบบไหลเวียนเลือดของสุกรเบื้องต้น ระบบขับถ่ายปัสสาวะของสุกรเบื้องต้น ระบบสืบพันธุ์ของสุกรเบื้องต้น บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	6 ชั่วโมง
บทที่ 5	การจัดการการสืบพันธุ์สุกร ฮอร์โมนระบบสืบพันธุ์สุกร การจัดการการตรวจการเป็นสัดสุกร การสืบพันธุ์สุกรโดยวิธีการผสมเทียม การจัดการสุกรตั้งท้อง การจัดการการคลอดสุกร บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	6 ชั่วโมง

บทที่ 6	โรงเรียนและการจัดการฟาร์มสุกร โรงเรียนสำหรับสุกร การจัดการภายในโรงเรียนสุกร การจัดการฟาร์มสุกร การกำจัดของเสียภายในฟาร์มสุกร การบันทึกข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร มาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกร บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	8 ชั่วโมง
บทที่ 7	อาหารและการให้อาหารสุกร ประเภทของโภชนะสำหรับสุกร สารพิษในวัตถุดิบอาหารสุกร ความสำคัญของการประเมินคุณภาพอาหารสุกร การประเมินคุณภาพทางโภชนศาสตร์ของอาหารสัตว์ หลักการประกอบสูตรอาหารสุกร การให้อาหารสุกรระยะต่าง ๆ บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	8 ชั่วโมง
บทที่ 8	โรคสำคัญและการป้องกันทางการผลิตสุกร โรคสำคัญทางการผลิตสุกร โรคพยาธิภายในของสุกร โรคพยาธิภายนอกของสุกร การรักษาพยาบาลสุกรเบื้องต้น	4 ชั่วโมง

การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคสุกร

บทสรุป

คำถามทบทวน

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 9	โรงฆ่าและการจัดการซากสุกร โรงฆ่าและการชำแหละสุกร วิธีการตัดแต่งซากสุกร คุณภาพของซากสุกรหลังฆ่า การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพเนื้อสุกร ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกร บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	4 ชั่วโมง
บทที่ 10	การจัดการตลาดสุกรเบื้องต้น โครงสร้างและวิถีตลาดสุกรในปัจจุบัน ต้นทุนการผลิตและการจัดจำหน่ายสุกร ปัญหาการตลาดสุกรในประเทศ แนวทางการแก้ปัญหาดตลาดสุกร บทสรุป คำถามทบทวน เอกสารอ้างอิง	4 ชั่วโมง

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

วิธีการสอนและกิจกรรม

1. ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอนและหนังสือตำราที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม
2. ศึกษาบทปฏิบัติการ แผ่นใส แผ่นภาพ และวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต (internet)
4. แบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning
5. ฝึกนักศึกษาให้ปฏิบัติตามบทปฏิบัติการในรายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร
6. จัดเวทีความคิดโดยให้นักศึกษาร่วมวิจารณ์และนำเสนองานหน้าชั้น
7. พานักศึกษาดูงานนอกสถานที่และมอบหมายงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม
8. ผู้สอนสรุปประเด็นเนื้อหาสาระในรายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร เพิ่มเติม

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นใส
2. เอกสารประกอบการสอน
3. บทปฏิบัติการ
4. วีดิทัศน์ กรณีศึกษา
5. ศึกษาดูงานฟาร์มตัวอย่างจริง

การวัดและการประเมินผล

การวัดผล

1. คะแนนระหว่างภาคเรียน	80	เปอร์เซ็นต์
1.1 ความสนใจและเข้าเรียน	10	เปอร์เซ็นต์
1.2 ส่งแบบฝึกหัดและมอบหมาย	20	เปอร์เซ็นต์
1.3 บทปฏิบัติการ	30	เปอร์เซ็นต์
1.4 สอบกลางภาคเรียน	20	เปอร์เซ็นต์
2. คะแนนสอบปลายภาคเรียน	20	เปอร์เซ็นต์

การประเมินผล

คะแนน	เกรด
80 – 100	A
75 – 79	B ⁺
70 – 74	B
65 – 69	C ⁺
60 – 64	C
55 – 59	D ⁺
50 – 54	D
< 50	E

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

1. ประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร
2. สถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทย
3. รูปแบบการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน
4. ปัญหาการผลิตสุกรในประเทศไทย
5. แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักศึกษาสามารถสรุปประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร
2. นักศึกษาสามารถรายงานสถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทย
3. นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน
4. นักศึกษาสามารถรับรู้ปัญหาการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย
5. นักศึกษาสามารถร่วมให้ข้อเสนอแนะทางการแก้ปัญหาการผลิตสุกรของประเทศไทย

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนประจำบท

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอนรายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร
2. ศึกษาแผ่นภาพ แผ่นโปสเตอร์ และวีดิทัศน์เกี่ยวกับการผลิตสุกร
3. แบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาและการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
4. อภิปรายเนื้อหา ตอบคำถามและทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน
5. ผู้สอนสรุปเนื้อหาเพิ่มเติม
6. มีการประเมินผลตนเองก่อนเรียน
7. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายในเอกสาร
8. เข้ารับการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะ

9. ทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียน
10. เข้ารับบริการสอนเสริม (ถ้ามี)

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบเรียนการสอนรายวิชา เทคโนโลยีการผลิตสุกร
2. PowerPoint / แผ่นใส / model / VDO
3. บทปฏิบัติการเรียนรู้หรือใบงาน บทที่ 1

การวัดผลและการประเมินผล

ประเมินผลจาก

1. สังเกตจากการตอบคำถามและการอภิปรายของผู้เรียน
2. สังเกตจากการทำกิจกรรมของผู้เรียนและผลการปฏิบัติเสริมทักษะ
3. ประเมินผลจากแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ผลจากกิจกรรมและแบบฝึกหัดท้ายบท
5. ประเมินผลจากการร่วมเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการผลิตสุกร และการสอบไล่

ประจำภาคการศึกษา

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันการเลี้ยงสุกรในประเทศไทยได้มีพัฒนาการด้านพันธุ์ อาหารสัตว์ การจัดการและการสุขาภิบาล จนทัดเทียมกับต่างประเทศ การผลิตสุกรของประเทศไทยเป็นการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ส่วนการส่งออกต่างประเทศพบว่า ลักษณะการส่งออกเป็นรูปแบบเนื้อสุกรสดและเนื้อสุกรแปรรูปแต่พบในปริมาณที่น้อย (กรมปศุสัตว์, 2550) การศึกษาปัญหาการเลี้ยงสุกรและการเพิ่มศักยภาพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เลี้ยงสุกรจึงจะเป็นการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสุกรให้สามารถปฏิบัติการเลี้ยงสุกรได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้ผู้เลี้ยงสุกรมากขึ้น และทำให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารโปรตีนที่มีราคาถูก โดยเฉพาะการบริโภคเนื้อสุกรจะได้รับโปรตีน 29.3 เปอร์เซ็นต์ เทียบเท่าเนื้อโคและเนื้อไก่กังว การเลี้ยงสุกรภายในประเทศมีทั้งแบบที่เป็นฟาร์มใหญ่ ๆ แบบลูกเล้า และยังมีเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเลี้ยงสุกรรายละ 1 – 20 ตัว ตามหมู่บ้านอยู่อีกเป็นจำนวนมาก แต่การเลี้ยงสุกรแบบหลังบ้านมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การขยายตัวของฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบอุตสาหกรรมเพื่อการค้า หรือเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรจำหน่าย แบบครบวงจรการผลิตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การประกอบอาชีพการเลี้ยงสุกรจึงต้องคำนึงถึงตลาด ต้นทุน ราคา การค้า และการจัดจำหน่าย พันธุ์สุกรที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย ได้แก่ ลาร์จไวท์ แลนด์เรซ คูรีอด แสมเชียร์ และพันธุ์ลูกผสมสองสายพันธุ์หรือสามสายพันธุ์ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพการผลิตสูง แต่การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยยังพบปัญหาด้านการตลาดเรื่องคุณภาพซากไม่ดี (ประภาส และคณะ, 2538; พรชุลี, 2538; บรรยง, 2542)

ประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร

สุกร หรือสวีน (swine) หรือพิก (pig) หรือฮอก (hog) ถือเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ในอดีตและปัจจุบัน ประชากรทั่วโลกส่วนใหญ่นิยมบริโภคเนื้อสุกรเพราะมีรสชาติดี เป็นแหล่งโปรตีนราคาถูก และสามารถประกอบอาหารได้หลายอย่าง (Shapiro, 2001) สำหรับประเทศไทยผู้เลี้ยงสุกรได้มีการศึกษาการเลี้ยงดูอย่างถูกหลักวิชาการและพัฒนาการเลี้ยงอยู่เสมอ โดยเฉพาะการนำสุกรพันธุ์ดีมาเลี้ยงปรับปรุงประกอบกับการเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพ และนำเทคโนโลยี

สมัยใหม่มาใช้ มีการจัดทำโปรแกรมการป้องกันโรค และการจัดการด้านการตลาดที่เป็นระบบ สิ่งเหล่านี้จะส่งให้เกษตรกรผู้เลี้ยงได้รับผลกำไรที่ดีและสามารถประกอบเป็นอาชีพได้อย่างมั่นคง การเลี้ยงสุกรถือเป็นอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกร มีดังนี้

1. เนื้อสุกรถือเป็นอาหารโปรตีนที่มีคุณภาพ จากการศึกษาพบว่า เนื้อสุกรมีความชื้น 50.1 เปอร์เซ็นต์ โปรตีน 29.3 เปอร์เซ็นต์ ไขมัน 35 เปอร์เซ็นต์ แคลเซียม 8 มิลลิกรัม ฟอสฟอรัส 151 มิลลิกรัม เหล็ก 2.1 มิลลิกรัม ไทอามีน 0.69 มิลลิกรัม ไรโบฟลาวิน 0.16 มิลลิกรัม และไนอะซิน 3.70 มิลลิกรัม (บรรยง, 2542; ประภา, 2542)
2. การเลี้ยงสุกรสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้และสามารถขยายกิจการโดยใช้เวลาเลี้ยงสั้น
3. เมื่อลูกสุกรหย่านม แม่สุกรสามารถให้ลูกได้ถึงปีละ 2–2.5 ครอก ครอกละ 8–10 ตัว โดยใช้เวลาเลี้ยงจนถึงส่งตลาดประมาณ 4 เดือน
4. การเลี้ยงสุกรสามารถใช้วัตถุดิบอาหารประเภทธัญพืชซึ่งเป็นผลพลอยได้จากภาคเกษตร เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ปลาช่อน รำข้าว มันสำปะหลัง กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง เป็นต้น และเศษอาหารเหลือ นำมาเลี้ยงสุกรได้เป็นอย่างดี (บรรยง, 2542; ภรณ์, 2545)
5. มูลสุกรสามารถใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีราคาถูก จากการวิเคราะห์ทางเคมีมูลสดของสุกรขุนประกอบด้วย ธาตุไนโตรเจนประมาณ 0.55–0.60 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัส (ที่เป็นประโยชน์ต่อพืช) ประมาณ 0.50 เปอร์เซ็นต์ และโปตัสเซียม 0.40 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้มูลสุกรยังเป็นแหล่งพลังงานของขบวนการหมักก๊าซชีวภาพสามารถนำไปผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในฟาร์มได้
6. การเลี้ยงสุกรยังสามารถทำร่วมกับกิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ ได้อีก เช่น แบบผสมผสาน ลักษณะการเลี้ยงสุกรบนบ่อปลา เป็นต้น (พรชูลย์, 2538; บรรยง, 2542)

สถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทย

สถานการณ์ด้านปศุสัตว์ของโลก พบว่า มีการขยายตัวขึ้นในช่วงร้อยละ 2.2–3.2 เนื่องจากราคาอยู่ในเกณฑ์ดี ูงใจให้ขยายการผลิตและภาวะเศรษฐกิจโลกที่เริ่มฟื้นตัว ประกอบกับการดำเนินการของภาครัฐที่คาดว่าจะส่งผลดีต่อด้านปศุสัตว์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) สำหรับสถานการณ์เกี่ยวกับสุกรของโลกและของประเทศไทย สามารถแบ่งได้ดังนี้

สถานการณ์การผลิตสุกรของโลก

สถานการณ์วงการสุกรเริ่มมีแนวโน้มวงการสุกรจะไปในทิศทางที่ดี ซึ่งเป็นผลจากการที่ราคาสุกรดีตลอดปี ราคาอาหารสัตว์อยู่ในระดับที่ไม่สูง สอดคล้องกับความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มตามไปด้วย

1. การผลิตเนื้อสุกรของโลก

การผลิตเนื้อสุกรของโลกปี 2553 มีปริมาณรวม 101.88 ล้านตัน ประเทศที่ผลิตเพิ่มขึ้น คือ ประเทศจีน บราซิล และรัสเซีย ส่วนสหภาพยุโรปแต่สหรัฐอเมริกา พบว่า มีการผลิตเนื้อสุกรลดลง และการผลิตเนื้อสุกรตลอดทั้งปี 2553 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.46 ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงปริมาณการผลิตเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2548 – 2553

หน่วย : พันตันน้ำหนักซาก						
ประเทศ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
จีน	45,553	46,505	42,878	46,205	48,500	50,300
สหภาพยุโรป*	21,676	21,791	22,858	22,596	22,000	21,900
สหรัฐอเมริกา	9,392	9,559	9,962	10,599	10,446	10,185
บราซิล	2,710	2,830	2,990	3,015	3,123	3,249
แคนาดา	1,765	1,748	1,746	1,786	1,790	1,660
รัสเซีย	1,735	1,805	1,910	2,060	2,205	2,290
ประเทศอื่น ๆ	11,589	11,837	12,241	12,267	12,172	12,299
รวม	94,420	96,075	94,585	98,528	100,236	101,883

* สมาชิกทั้งหมด 27 ประเทศ

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

2. การบริโภคเนื้อสุกรของโลก

การบริโภคเนื้อสุกรของโลกปี 2553 มีปริมาณรวม 101.86 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 1.03 ประเทศที่บริโภคเนื้อสุกรมากที่สุด คือ ประเทศจีนและรัสเซีย รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และญี่ปุ่น ดังตารางที่ 1.2 ส่วนอัตราการบริโภคเนื้อสุกรต่อคนสูงสุด คือ ประเทศฮ่องกง บริโภคโดยเฉลี่ยคนละ 69 กิโลกรัม และการบริโภคเนื้อสุกรจะมีอัตราเพิ่มขึ้นตลอดปี ส่วนสุกรของโลกมีประมาณ 101.13 ล้านตัน เพิ่มจากปี 2552 เล็กน้อย ร้อยละ 0.78 โดยประเทศที่มีการบริโภคสูงสุด คือ จีน รองลงมาเป็นสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และญี่ปุ่น ส่วนอัตราการบริโภคต่อคนต่อปีสูงสุด คือ ฮ่องกง มีอัตราการบริโภคเฉลี่ยคนละ 69 กิโลกรัมต่อปี รองลงมาเป็น เบลารุส สหภาพยุโรป จีน และได้หวัน มีอัตราการบริโภคเฉลี่ยคนละ 42.7, 41.8, 37.1 และ 35.7 กิโลกรัม ตามลำดับ

ตารางที่ 1.2 แสดงปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2548 – 2553

หน่วย : พันตันน้ำหนักซาก						
ประเทศ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
จีน	45,139	46,051	42,726	46,412	48,330	50,300
สหภาพยุโรป*	20,632	20,632	21,507	21,025	20,800	20,750
สหรัฐอเมริกา	8,660	8,643	8,965	8,806	8,925	8,557
รัสเซีย	2,486	2,639	2,803	3,112	2,954	3,039
ญี่ปุ่น	2,509	2,452	2,473	2,487	2,494	2,487
ประเทศอื่น ๆ	14,622	15,425	15,960	16,515	16,549	16,734
รวม	94,048	95,842	94,434	98,357	100,022	101,867

* สมาชิกทั้งหมด 27 ประเทศ

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

3. การส่งออกสุกรของโลก

การส่งออกเนื้อสุกรของโลกปี 2553 มีปริมาณรวม 6.05 ล้านตัน ตลาดเนื้อสุกรที่สำคัญคือ ประเทศฮ่องกง และการส่งออกเนื้อสุกรของโลกจะมีอัตราเพิ่มขึ้น ตลอดปี 2553 ดังตารางที่ 1.3 เนื่องจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.15 และ 20.14 ขณะที่จีน ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยในตลาดฮ่องกง ส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.76 ส่วนบราซิลส่งออกลดลง ร้อยละ 11.60

ตารางที่ 1.3 แสดงปริมาณส่งออกเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2548 – 2553

หน่วย : พันตันน้ำหนักซาก						
ประเทศ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สหรัฐอเมริกา	1,209	1,359	1,425	2,117	1,887	2,018
สหภาพยุโรป*	1,143	1,284	1,286	1,726	1,250	1,200
แคนาดา	1,084	1,081	1,033	1,129	1,130	1,100
บราซิล	761	639	730	625	645	700
จีน	502	544	350	223	230	240
ประเทศอื่น ๆ	307	317	338	327	323	350
รวม	5,006	5,224	5,162	6,147	5,465	5,608

* สมาชิกทั้งหมด 27 ประเทศ

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

4. การนำเข้าสุกรของโลก

การนำเข้าเนื้อสุกรของโลกปี 2553 รวม 5.41 ล้านตัน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1.4 เพราะประเทศสำคัญมีการนำเข้าเพิ่มขึ้น ยกเว้นเกาหลีใต้ที่นำเข้าลดลง ร้อยละ 2.56

ตารางที่ 1.4 แสดงปริมาณนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2548 – 2553

หน่วย : พันตันน้ำหนักซาก						
ประเทศ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
ญี่ปุ่น	1,314	1,154	1,210	1,267	1,210	1,210
รัสเซีย	752	835	894	1,053	750	750
สหรัฐอเมริกา	464	449	439	377	373	390
เกาหลีใต้	345	410	447	430	375	400
เม็กซิโก	420	446	451	535	600	620
ฮ่องกง	263	277	302	346	345	348
ประเทศอื่น ๆ	1,182	1,350	1,344	1,907	1,671	1,694
รวม	4,740	4,921	5,087	5,915	5,323	5,412

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

สถานการณ์สุกรของประเทศไทย

สำหรับแนวโน้มการผลิตสุกรของโลกปี คาดว่า การผลิตเนื้อสุกรจะมีปริมาณ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.86 เพราะประเทศผู้ผลิตรายใหญ่จะเพิ่มกำลังการผลิต โดยจีนจะผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 สหรัฐอเมริกาเพิ่มกำลังการผลิต ร้อยละ 1.51 บราซิลขยายการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.84 และรัสเซียเพิ่มกำลังการผลิตร้อยละ 1.76 ขณะที่สหภาพยุโรปจะผลิตอยู่ในระดับเดิม แต่แคนาดาจะผลิตลดลงร้อยละ 1.71 เนื่องจากสินเชื่อกีดกันและความเข้มงวดของกฎหมายสิ่งแวดล้อม (กรมปศุสัตว์, 2553)

1. การผลิตสุกรของประเทศ

สถานการณ์การผลิตสุกรของประเทศไทย พบว่า ปริมาณการผลิตสุกร ปี 2553 มีประมาณ 12.12 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 11.7 ล้านตัว ในปี 2552 ร้อยละ 2.96 ซึ่งเป็นผลจากการที่ราคาสุกรดีตลอดปี ราคาอาหารสัตว์อยู่ในระดับที่ไม่สูง สอดคล้องกับความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.85

2. การบริโภคเนื้อสุกรของประเทศ

ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรในปี 2553 ประมาณ 0.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 890,000 ตัน ในปี 2552 เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มตามไปด้วย (ดังตารางที่ 1.5)

3. การส่งออกของประเทศ

การส่งออกเนื้อสุกรและเนื้อสุกรแปรรูปของประเทศไทย พบว่า ประมาณร้อยละ 1 ของปริมาณการผลิตสุกรจะแปรรูปและส่งออก เป็นผลมาจากข้อจำกัดโรคปากและเท้าเปื่อย โดยเนื้อชำแหละแช่เย็นส่วนใหญ่ส่งออกไปยังฮ่องกง ขณะที่ผลิตภัณฑ์แปรรูปปรุงสุกส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ส่วนสุกรมิชีวิตส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว และพม่า และการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละจะไม่เพิ่มขึ้น ส่วนเนื้อสุกรแปรรูปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.50 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) ดังตารางที่ 1.5 และ 1.6

ตารางที่ 1.5 แสดงปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคสุกร ปี 2548 – 2553

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552	2553
ปริมาณการผลิต (ล้านตัว)	12.257	13.315	13.545	12.088	11.756	12.124
(ล้านตัน)	0.981	1.065	1.084	0.967	0.940	0.930
ปริมาณส่งออก (ตัน)	8,043	7,197	8,368	9,917	9,200	12,000
ปริมาณการบริโภค (ล้านตัน)	0.954	0.998	1.110	0.952	0.862	-

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

ตารางที่ 1.6 แสดงการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละ และผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552	อัตราเพิ่ม
เนื้อสุกรชำแหละ						
ปริมาณ (ตัน)	5,848	3,299	3,895	4,107	2,900	11.16
มูลค่า (ล้านบาท)	443.51	240.21	226.94	337.81	160	-15.62
เนื้อสุกรแปรรูป						
ปริมาณ (ตัน)	2,195	3,898	4,473	5,810	6,300	28.50
มูลค่า (ล้านบาท)	476.17	797.69	746.72	1,507.08	1,630	36.31
รวม						
ปริมาณ (ตัน)	8,043	7,197	8,368	9,917	9,200	6.07
มูลค่า (ล้านบาท)	919.68	1,037.90	973.66	1,844.89	1,790	21.01

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

4. การนำเข้าสุกรของประเทศ

ในปี 2552 ประเทศไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรเพิ่มขึ้นจากปี 2551 ปริมาณ 206 ตัน มีมูลค่า 37.50 ล้านบาท แต่ส่วนอื่น ๆ ของสุกรที่นำเข้าบริโกคมีแนวโน้มลดลง ปริมาณ 10,800 ตัน มูลค่า 168 ล้านบาท ดังตารางที่ 1.7 โดยผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ และออสเตรเลีย ส่วนอื่น ๆ ของสุกรนำเข้าจากประเทศเบลเยียม เยอรมนี และเนเธอร์แลนด์ โดยราคการนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโกคได้ของสุกรรวมเฉลี่ยเท่ากับ 15.56 บาท/กิโลกรัม ดังตารางที่ 1.8

ตารางที่ 1.7 แสดงการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร และส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) ปี 2548 – 2552

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552	อัตราเพิ่ม
ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	235.4	152.4	125.8	121.1	206	-4.85
มูลค่า (ล้านบาท)	29.45	44.33	45.41	33.17	37.50	1.68
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้						
ของสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	9,501	10,956	9,495	11,485	10,800	3.08
มูลค่า (ล้านบาท)	63.93	80.18	162.80	207.73	168	33.43

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

ตารางที่ 1.8 แสดงราคาที่เคยตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552	อัตราเพิ่ม
ราคาสุกรที่เคยตรกรขายได้						
(บาท/กก.)	49.55	47.07	38.35	53.32	57.20	4.20
ราคาส่งออก (บาท/กก.)						
เนื้อสุกรชำแหละ	75.84	72.81	58.26	82.25	55	-5.07
เนื้อสุกรแปรรูป	216.94	204.64	166.94	259.39	259	6.09
ราคานำเข้า (บาท/กก.)						
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้						
ของสุกรรวม	6.73	7.32	17.15	18.09	15.56	29.45
ตับ	8.81	9.20	27.43	29.16	27.42	40.84

ที่มา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

รูปแบบการเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน

ปัจจุบันรูปแบบการเลี้ยงสุกรสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การเลี้ยงสุกรรูปแบบไม่เป็นการค้า เป็นการเลี้ยงสุกรขุนเพื่อขายลูกสุกรอย่างเดียว การลงทุนต่ำ และราคาของสุกรเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ คือ เกษตรกรรายย่อยที่กระจายอยู่ทั่วไป ตามท้องถิ่นต่าง ๆ โดยทั่วไปเลี้ยงสุกรไว้เพื่อเป็นผลพลอยได้ ใช้วิธีการเลี้ยงเป็นแบบดั้งเดิม หรือใช้อาหารที่ไม่มีคุณภาพ เช่น เศษอาหาร หรืออาหารผสมรำ และปลายข้าว ลักษณะโรงเรือนก็จะแตกต่างกันไป เกษตรกรผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ยังไม่มีการป้องกันโรคด้วยการใช้วัคซีนตามโปรแกรม เพราะมีความเข้าใจว่า สุกรที่อ้วนจะแข็งแรงและเป็นการเลี้ยงที่ใช้ต้นทุนต่ำ แต่การเลี้ยงแบบนี้ใช้เวลาเลี้ยงนานกว่าการเลี้ยงแบบเป็นการค้า เนื่องจากเกษตรกรเลี้ยงไม่มีตลาด ดังนั้น พ่อค้าคนกลางจึงให้ราคาเดียวกับหมูมันทั่วไป พันธุ์สุกรส่วนใหญ่ที่เกษตรกรรายย่อยนิยมเลี้ยง ได้แก่ สุกรลูกผสมที่มีสุกรสายพันธุ์ลาร์จไวท์เป็นหลัก (บรรยง, 2542; ประภา, 2542)

2. การเลี้ยงสุกรรูปแบบการค้า การเลี้ยงสุกรแบบนี้พบว่า มีลักษณะการเลี้ยงแบบเป็นลูกเจ้าของบริษัทใหญ่ซึ่งมีทั้งแบบอิสระและเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ การเลี้ยงแบบนี้จะมีลักษณะการจัดการที่ดี ใช้วิธีผสมเทียมในการขยายพันธุ์สุกร ใช้โปรแกรมการจัดการด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะการให้อาหารอย่างถูกต้องตามความต้องการของสุกรในแต่ละระยะ ทำวัคซีนป้องกันโรค มีการพัฒนาโรงเรือนเลี้ยงสุกร ภายในโรงเรือนเย็นสบาย พื้นสเลตโปร่งสะอาด เป็นต้น แต่การเลี้ยงแบบนี้จะมีราคาก่อสร้างสูงและมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน ดังนั้น ต้องมีเงินลงทุนสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียโดยอาจนำมาใช้ในการผลิตก๊าซชีวภาพและกระแสไฟฟ้าภายในฟาร์ม ผู้เลี้ยงจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ของการผลิตสุกร รวมทั้งธุรกิจการค้าสุกรอย่างถี่ถ้วนเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ เพราะสภาพการผลิตสุกรในปัจจุบันนี้มีลักษณะเป็นธุรกิจที่ต้องลงทุนสูงและตลาดมีการแข่งขันมาก สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกรแบบการค้าจะต้องพิจารณาถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ตัวผู้ประกอบการการผลิตสุกร ควรมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกร มีความเข้าใจถึงธรรมชาติของสุกร มีความขยัน อดทนในการประกอบอาชีพ

2.2 ตลาด เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการการผลิตสุกรต้องให้ความสำคัญเพื่อวิเคราะห์ราคาขาย ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ และการดำเนินงานธุรกิจต่อผลตอบแทนสูงสุด

2.3 เงินลงทุน ผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรต้องจัดสรรด้านเงินทุนหมุนเวียนให้เพียงพอในช่วงการเลี้ยงจนถึงการออกสู่ตลาด ดังนั้น ผู้ประกอบการการผลิตสุกรจะต้องมีทุนสำรองให้เพียงพอต่อการจัดการภายในฟาร์ม

2.4 ข้อมูล ผู้ประกอบการที่มีความรู้และประสบการณ์เท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ จำเป็นต้องมีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจทำธุรกิจฟาร์มต่อไป เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการผลิต ต้นทุนการผลิต และข้อมูลราคาวัตถุดิบ โดยสามารถหาข้อมูลได้จากวารสารการเลี้ยงสุกรทั่วไป การประชุมวิชาการ การฝึกอบรมและทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (ประภา, 2542; สุรศักดิ์ และศิริลักษณ์, 2545)

ลักษณะการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยสามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. การเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูกสุกร การเลี้ยงสุกรรูปแบบนี้ต้องอาศัยความรู้เทคนิคและประสบการณ์ในการเลี้ยงสูง สามารถแบ่งออกเป็น การผลิตลูกสุกรเพื่อใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ ลูกสุกรที่ผลิตเป็นพันธุ์แท้หรือลูกผสมพันธุ์แท้สำหรับใช้เป็นแม่พันธุ์ และการผลิตลูกสุกรเพื่อใช้เป็นสุกรขุน โดยสุกรพ่อแม่พันธุ์ที่เลี้ยงแบบนี้จะพันธุ์แท้ ขณะที่สุกรแม่พันธุ์อาจเป็นพันธุ์แท้หรือลูกผสมพันธุ์แท้ก็ได้ แต่การเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นสุกรพันธุ์แท้ที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมเลี้ยงง่าย และเป็นพันธุ์ที่ได้รับความนิยมในท้องตลาด เช่น พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ และครีโอล-เจอร์ซี่ การเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์เพื่อจำหน่ายลูกสุกรนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการเลี้ยงเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การเลี้ยงสุกรพันธุ์แท้จะเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย ส่วนการเลี้ยงแม่พันธุ์ลูกผสม 2 สายเลือดจะเลี้ยงไว้เพื่อผลิตลูกสุกรขุนสามสายเลือด แม่สุกรลูกผสมสองสายเลือดที่นิยมในปัจจุบัน เช่น สายเลือดระหว่างพันธุ์แลนด์เรซและลาร์จไวท์ เหตุผลที่นิยมเพราะแม่สุกรพันธุ์นี้มีความสามารถในการให้ลูก และเลี้ยงลูกเก่ง ลูกสุกรที่ออกมาทนต่อสภาพแวดล้อมดี เลี้ยงง่าย และโตไว

2. การเลี้ยงสุกรขุนส่งตลาด เป็นการเลี้ยงสุกรตั้งแต่หย่านมจนถึงน้ำหนักส่งตลาด ใช้เวลาประมาณ 4 – 4 ½ เดือน ส่วนสายพันธุ์ที่พบเป็นลูกผสมสองสายเลือดและสามสายเลือด ซึ่งผู้เลี้ยงจำเป็นต้องมีประสบการณ์ทางการค้าและการตลาด ทั้งนี้เพราะลูกสุกรมีความสามารถในการเจริญเติบโตสูง ใช้เวลาน้อยในการเลี้ยงจนถึงน้ำหนักส่งตลาด จึงต้องบริหารจัดการช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการลดต้นทุนและการทำกำไร แต่ในกรณีที่ผู้เลี้ยงนำไปเลี้ยงในสภาพแบบหลังบ้านมักจะเลี้ยงดูโดยไม่ได้นิ่งถึงหลักวิชาการมากนัก อาหารที่ใช้เลี้ยงพบว่าเป็นหัวอาหารผสมรำ

ปลายข้าว หรือเศษผัก โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการโภชนะในอาหารของสุกร ทำให้สุกรโตช้า และใช้เวลานานในการเลี้ยงจนถึงน้ำหนักส่งตลาด โดยเฉลี่ยใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 5 – 5 ½ เดือน ประกอบกับสภาพโรงเรือนและคอกไม่ถูกสุขลักษณะ และเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ง่าย จึงควรพิจารณาเลือกการเลี้ยงให้เหมาะสม

3. การเลี้ยงสุกรแบบครบวงจรการผลิต ประกอบด้วย การเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์ การผลิตลูกสุกร และการเลี้ยงสุกรขุนเพื่อจำหน่าย โดยจัดว่าเป็นการเลี้ยงแบบตั้งแต่เริ่มต้นจนส่งตลาด ซึ่งจะต้องใช้หลักการบริหารจัดการต้นทุนให้สอดคล้องต่อการดำเนินกิจการงานฟาร์ม (ประภา, 2542; ภรณ์, 2545)

ปัญหาการผลิตสุกรในประเทศไทย

การผลิตสุกรในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศมากกว่าการส่งออกต่างประเทศ ปัญหาต่าง ๆ ที่พบเกี่ยวกับการผลิตสุกรในปัจจุบันมีทั้งปัญหาระดับจุลภาคและมหภาค เช่น ปัญหาด้านสุขอนามัย ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้สารกระตุ้นเนื้อแดง มาตรฐานโรงฆ่าสุกร และการใช้วัคซีน ปากและเท้าเปื่อย โดยปัญหาดังกล่าวมีรายละเอียดและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหานโยบายภาครัฐ พบว่า ยังขาดความชัดเจนต่อเนื่องเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ในเงื่อนไขของเวลา การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตสุกรของประเทศในอนาคตและปัญหาการเปลี่ยนนโยบายตามผู้บริหารซึ่งมีผลต่อการขาดเสถียรภาพที่แท้จริงและขาดความต่อเนื่อง

2. ปัญหาด้านการตลาดสุกร พบว่า ยังไม่ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานอย่างจริงจัง การบริโภคเนื้อสุกรภายในประเทศต่อคนต่อปียังมีอัตราที่ต่ำ ผู้บริโภคยังมีระดับความเชื่อมั่นต่ำในเรื่องความปลอดภัยจากสารตกค้างและยาปฏิชีวนะ ตลอดจนความสะอาดของกระบวนการฆ่า และการจำหน่ายจากโรงฆ่าสุกรและเขียงหมูในตลาดสด

3. ปัญหาตลาดต่างประเทศ ประเทศผู้นำเข้ามีความเข้มงวดในเรื่องโรคสุกร โดยเฉพาะโรคปากและเท้าเปื่อย นอกจากนี้ยังพบปัญหาการพัฒนาโรงฆ่าชำแหละที่ไม่ถูกสุขอนามัย ตลอดจนการผลิตสุกรที่ปนเปื้อนสารเร่งเนื้อแดง

4. ปัญหาเรื่องโรคระบาดในสุกร เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย ทำให้ประเทศไทยต้องเสียโอกาสในการส่งออกเนื้อสุกร ดังนั้น ภาครัฐจะต้องกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการทำ

วัคซีนของผู้เลี้ยงอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ยังพบปัญหาการลักลอบนำเข้าเนื้อสุกรจากชายแดนเมื่อราคาเนื้อสุกรภายในประเทศแพง และอาจส่งผลต่อการระบาดของโรคสุกร

5. ปัญหาด้านการผลิตสุกรต้นทุนสูง ต้นทุนการผลิตสุกรส่วนใหญ่ พบว่า การผลิตสุกรจะมีค่าอาหารสูง ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายภาพรวมของรัฐไม่ชัดเจนในเรื่องวัตถุดิบอาหารสัตว์ เช่น ถั่วเหลืองที่ปลูกได้ในแต่ละปีไม่เพียงพอภายในประเทศจึงต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ และไม่สามารถกำหนดราคาล่วงหน้าได้ รวมทั้งนโยบายการแทรกแซงราคาข้าวโพดทำให้ผู้เลี้ยงสุกรต้องแบกต้นทุนที่สูงขึ้น

6. ปัญหาคุณภาพผลิตภัณฑ์ สุกรที่เลี้ยงเพื่อจำหน่าย พบว่า มีการใช้ยาปฏิชีวนะโดยขาดความรับผิดชอบและขาดหลักวิชาการที่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อระบบการเลี้ยงที่ไม่มีมาตรฐานสร้างความไม่เชื่อมั่นในด้านคุณภาพเนื้อสุกรให้กับผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

7. ปัญหาด้านโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสุกรมีจำนวนน้อย ทำให้การขยายการเลี้ยงสุกรยังขาดแรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชน ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยที่มีความแปรปรวนตามสภาพเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

8. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงสุกรในอนาคตต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างความรบกวนต่อชุมชนโดยเฉพาะกลิ่นและน้ำเสีย ปัจจุบันมีการสนับสนุนการทำก๊าซชีวภาพขนาดย่อมเพื่อให้อยู่ร่วมกันกับชุมชน

9. ปัญหาการเปิดเสรีทางการค้าเฉพาะประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) และประเทศมหาอำนาจใน WTO ที่พยายามส่งผลิตภัณฑ์จากสุกรเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา โดยมาตรฐานการเก็บภาษีนำเข้า 0 เปอร์เซ็นต์

10. ปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การกำหนดมาตรฐานฟาร์ม มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร พ.ร.บ. เกี่ยวกับโรงฆ่าสัตว์ ปัญหาที่ซับซ้อนทางด้านกฎหมายดังกล่าวล้วนแล้วแต่จะก่อให้เกิดขั้นตอนที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น ควรร่วมมือกำหนดมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้ง่ายและเป็นแนวทางต่อการปฏิบัติที่ยั่งยืนต่อไป (ศรีน้อย, 2541; บรรยง, 2542; ประภา, 2542; กรณี, 2545; Gillespie, 1998; Compbell et. al., 2003)

แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทย

แนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาทางด้านการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ร่วมกับการแก้ปัญหาและพัฒนาด้านโรงฆ่า การชำแหละ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสุกร ด้านคุณภาพของสุกรและผลิตภัณฑ์ ด้านต้นทุนการผลิตที่สูง ด้านสิ่งแวดล้อมและมาตรฐาน ฟาร์มสุกร โดยมีแนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้นดังนี้

1. แนวทางแก้ปัญหาภายในประเทศ โดยการกระตุ้นการบริโภคเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ จากสุกรของคนไทยให้มากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ พัฒนาโรงฆ่าชำแหละสุกรให้ถูกสุขลักษณะ สะอาดปลอดภัย ตลอดจนการพัฒนากระบวนการค้าสุกรในตลาดสด ให้สะอาด จัดปัญหาโรงฆ่าสุกรเถื่อน และการพัฒนาคุณภาพสุกรมีชีวิตให้ปลอดจากสารเร่งเนื้อแดง หรือการใช้ยาปฏิชีวนะ เน้นการประชาสัมพันธ์รณรงค์ฟาร์มที่ให้ความร่วมมือ ควบคู่กับการลงโทษ ผู้เลี้ยงสุกรที่ฝ่าฝืนเกณฑ์มาตรฐานฟาร์มสุกรอย่างเด็ดขาดเพื่อป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น

2. แนวทางแก้ปัญหาต่างประเทศ โดยการพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทยให้มีมาตรฐาน ป้องกันปัญหาโรคระบาดโดยเฉพาะโรคปากและเท้าเปื่อย พัฒนาด้านโรงฆ่าชำแหละสุกรและ พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อสุกร การกำหนดแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันทุกฝ่าย การเข้มงวดในการ ลักลอบการนำเข้าเนื้อสุกรจากต่างแดน การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นอาหารทดแทนเพื่อลดต้นทุน และการสนับสนุนการใช้สมุนไพรในฟาร์มสุกรเพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะ (พรชูลี, 2538; ภรณ์, 2545)

สำหรับการพัฒนาทางด้านการผลิตสุกรในประเทศควรเน้นการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาทางด้านการแปรรูป เน้นการพัฒนาสินค้ามูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชนในการลงทุนสร้างโรงงานแปรรูปที่มีมาตรฐาน เพื่อจำหน่ายทั้งตลาดในประเทศและส่งออกต่างประเทศ พัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ สร้างองค์กรให้เข้มแข็ง สร้างอำนาจต่อรองทางการค้าร่วมกัน ป้องกันและแก้ไขปัญหา แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาการประสานงานกับภาครัฐอย่างใกล้ชิด ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดยกำหนดมาตรการที่ไม่เสียเปรียบคู่แข่งเพื่อเปิดและขยาย ตลาดต่างประเทศ รวมถึงการเจรจาเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า ส่วนการแก้ปัญหการผลิตสุกร ระบบการผลิต การเลี้ยงสุกรเป็นปัญหาด้านพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาด้านอาหาร และการให้อาหาร ปัญหาด้านการควบคุมและการป้องกันโรค โรคระบาดที่สำคัญและเป็นปัญหา ต่อตลาดต่างประเทศ คือ โรคเท้าปากและเท้าเปื่อยทำให้ประเทศญี่ปุ่นไม่อนุญาตให้นำเนื้อสุกร

ตลอดจนผลิตภัณฑ์จากสุกรของประเทศไทยเข้าไปจำหน่าย ดังนั้น ต้องมีการควบคุมโรคอย่างเข้มงวด และปัญหาด้านการตลาด การซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลางหลายขั้นตอนทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อเนื้อสุกรมาบริโภคในราคาแพง (ประภา, 2542; Taylor and Thomas, 2004)

บทสรุป

การเลี้ยงสุกรในประเทศไทยได้มีการพัฒนาการทางด้านพันธุ์ อาหารสัตว์ การจัดการและการสุขาภิบาลจนทัดเทียมกับต่างประเทศ การผลิตสุกรของประเทศไทยเป็นการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศถึง 97 เปอร์เซ็นต์ และการบริโภคเฉลี่ยประมาณ 13 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในปี 2552 ส่วนการส่งออกต่างประเทศ พบว่า มีปริมาณน้อยโดยจะส่งออกในลักษณะเนื้อสุกรสดและเนื้อสุกรแปรรูป จากการศึกษาปัญหาข้อมูลการเลี้ยงสุกรพื้นฐานและการเพิ่มศักยภาพเพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้พื้นฐานของผู้เลี้ยงสุกร ควรส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสุกรให้ผู้เลี้ยงมีความรู้ด้านการจัดการฟาร์มสุกรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้กับผู้เลี้ยงสุกร นอกจากนี้ยังส่งผลทำให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารโปรตีนราคาถูก การเลี้ยงสุกรภายในประเทศแม้จะมีฟาร์มใหญ่ ๆ แต่ก็ยังมีเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเลี้ยงสุกรรายละ 1 – 20 ตัว ตามหมู่บ้านอยู่เป็นจำนวนมาก เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความรู้ในด้านการเลี้ยงและการจัดการสุกรอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้นำไปพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงการเลี้ยงสุกรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การแก้ปัญหาการผลิตสุกรระบบการผลิต การเลี้ยงสุกรเป็นปัญหาด้านพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาด้านอาหารและการให้อาหาร ปัญหาด้านการควบคุมและการป้องกันโรค โรคระบาดที่สำคัญและเป็นปัญหาต่อตลาดต่างประเทศ คือ โรคเท้าปากและไข้เปื่อยทำให้ประเทศญี่ปุ่นไม่อนุญาตให้นำเนื้อสุกรตลอดจนผลิตภัณฑ์จากสุกรของประเทศไทยเข้าไปจำหน่าย ดังนั้น ต้องมีการควบคุมโรคอย่างเข้มงวด และปัญหาด้านการตลาด การซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลางหลายขั้นตอนทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อเนื้อสุกรมาบริโภคในราคาแพง

คำถามทบทวน

1. จงสรุปประโยชน์และความสำคัญของการผลิตสุกรในปัจจุบันมาโดยสังเขป
2. จงรายงานสถานการณ์การผลิตสุกรของโลกและประเทศไทยมาโดยสังเขป
3. จงเปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงสุกรของประเทศไทยในปัจจุบันมาโดยละเอียด
4. จงอธิบายปัญหาการผลิตสุกรในปัจจุบันของประเทศไทย
5. จงเสนอแนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาการผลิตสุกรในประเทศไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- บรรยง ศรีตะวัน. 2542. การเลี้ยงสุกร. โปรแกรมวิชาสัตวบาล คณะเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประภา เหล่าสมบุญ. 2542. การเลี้ยงสุกร. ราชบุรี : สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ประกาศ มหินชัย, สมชัย จันท์สว่าง, ชัยณรงค์ คันทพนิต, อนันต์ ศรีขาว และสมบุญ สุขพงษ์. 2538. การศึกษาสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพซากของสุกรเพศผู้ เพศผู้ตอนโดยผ่าลูกอ้นทะ และเพศผู้ตอนโดยวิธีฉีดสารละลายแคลเซียมคลอไรด์. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 33 วันที่ 30 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปศุสัตว์, กรม. 2553. สถิติการนำเข้า - ส่งออก สุกรและผลิตภัณฑ์. [Online]. Available : <http://www.dld.go.th> [2554, พฤศจิกายน 18].
- พรชูลี นิลวิเศษ. 2538. สภาพการผลิตสัตว์ของประเทศไทย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตสัตว์ (หน่วยที่ 1). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. 2545. การเลี้ยงสุกร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตสัตว์ (หน่วยที่ 9). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศรีน้อย ชุ่มคำ. 2541. การเลี้ยงสุกร. ปทุมธานี : คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตกรณ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. 2553. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2553. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุรศักดิ์ บุณศิริรินทร์ และศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ. 2545. การจัดการผลิตสุกรเชิงการค้า. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการประกอบวิชาชีพการจัดการผลิตสัตว์ (หน่วยที่ 6). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Campbell, J. R., Kenedy, M. D. and Campbell, K. L. 2003. Animal Science. Boston : McGraw Hill.

Gillespie, J. R. 1998. Animal Science. Boston : Delmar.

Shapiro, L. S. 2001. Introduction to Animal Sciences. New Jersey : Prentice – Hall.

Taylor, R. E. and Thomas, G. F. 2004. Science Farm Animal Production and Introduction to Animal Production. New Jersey : Pearson Prentice – Hall.